

België: Conclusies van de artikel IV-consultatie van 2018

18 december 2017

Een slotverklaring beschrijft de preliminaire bevindingen van de IMF experten aan het einde van een officieel werkbezoek (“mission”), in de meeste gevallen van een land dat lid is van het IMF. Werkbezoeken maken deel uit van de reguliere Artikel IV surveillance van het IMF zoals gespecificeerd in de IMF statuten, het verzoek tot gebruik van de middelen van het IMF, besprekingen in het kader van een Staff Monitoring Program, of als onderdeel van de monitoring van economische ontwikkelingen door het IMF.

De autoriteiten hebben ingestemd met de publicatie van dit bericht. De inzichten in het bericht zijn deze van de IMF experten en niet noodzakelijk deze van de raad van bestuur van het IMF. Op basis van deze inzichten zullen de IMF experten een rapport opstellen, onder de verantwoordelijkheid van IMF management, dat zal worden besproken door de Raad van Bestuur van het IMF.

Het herstel heeft aan kracht gewonnen. De werkgelegenheidsgroei is versneld en de begrotingssituatie is verbeterd, dankzij de eerdere hervormingen, die nu hun vruchten afwerpen, en de aantrekkende groei in heel Europa. Dit is een kans om de veerkracht en het groeipotentieel van de Belgische economie op de langere termijn te versterken. Op korte termijn dient prioriteit te worden gegeven aan belastinghervormingen die tegelijk groeigeoriënteerd en inkomensneutraal zijn, terwijl de geleidelijke consolidatie van de begroting langs de uitgavenzijde moet worden voortgezet, om de overheidsschuld terug te dringen. Op de middellange termijn zijn hervormingen noodzakelijk om de productiviteitsgroei te doen toenemen en om kwetsbare groepen te integreren in de actieve bevolking. Daarnaast moet de financiële sector aan een veranderende omgeving worden aangepast. De belangrijkste aanbevelingen van de experts van het IMF zijn de volgende:

- *De geplande hervorming van de vennootschapsbelasting aanvullen met bijkomende maatregelen om de overblijvende distorsies in het belastingstelsel aan te pakken; en de volgende fasen van de taxshift aanvullen met bijkomende maatregelen om de inkomsten te waarborgen.*
- *Geleidelijk evolueren naar een begroting in evenwicht en voor een verschuiving zorgen van lopende uitgaven naar investeringen.*
- *De productiviteitsgroei doen toenemen door de infrastructuur te verbeteren, met name in de vervoers- en energiesector, en door de concurrentie in de dienstensector te versterken.*
- *Het grote onbenutte potentieel van de Belgische arbeidsmarkt ontsluiten door onderwijs en opleiding voor kwetsbare groepen te verbeteren.*

- *De kwetsbaarheden op de hypotheekmarkt verminderen door de risicogebaseerde kapitaalvereisten aan te scherpen, zoals voorgesteld door de Nationale Bank van België.*
- *De overgang naar een Europese bankenunie zorgvuldig verwezenlijken.*

De economische toestand is aan het verbeteren. De reële bbp-groei zal naar verwachting toenemen tot 1¾ procent in 2017 en tot bijna 2 procent volgend jaar. De snellere economische expansie heeft bijgedragen tot een gezonde werkgelegenheidsgroei, hogere belastingopbrengsten en lagere uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen. Het begrotingstekort zal naar verwachting halveren van 2½ procent bbp vorig jaar tot ongeveer 1¼ procent bbp in 2017. Deze positieve ontwikkelingen worden ondersteund door het versterkt herstel in heel Europa en door de belangrijke hervormingen die in de afgelopen jaren werden doorgevoerd in België, waaronder pensioenhervormingen, de tijdelijke opschorting van de loonindexatie en de verkleining van de belastingwig op arbeid in het kader van de taxshift.

Het gunstig economisch klimaat biedt de kans om de grondslag te leggen voor een sterkere, meer inclusieve groei in de toekomst. Aangezien de overheidsschuld nog steeds zeer hoog is, is het van cruciaal belang dat de budgettaire marges opnieuw worden versterkt door geleidelijk in de richting van een begroting in evenwicht te evolueren. De consolidatie van de begroting moet een combinatie zijn van groeivriendelijke, inkomensneutrale belastinghervormingen en een verschuiving van lopende uitgaven naar kapitaaluitgaven. Verdere hervormingen van de arbeids- en productmarkt zijn noodzakelijk om de productiviteitsgroei te stimuleren, de potentiële output te verhogen en kwetsbare groepen te integreren in de arbeidsmarkt. Deze hervormingen kunnen weliswaar niet van de ene op de andere dag worden doorgevoerd, maar het is van belang dat de hervormingsdynamiek gaande wordt gehouden en dat niet wordt vervallen in zelfgenoegzaamheid.

Wij verwelkomen de inspanningen van de overheid om het vennootschapsbelastingstelsel te hervormen teneinde het groeipotentieel van de Belgische economie te verbeteren. De voorgestelde hervorming, die als doel heeft inkomensneutraal te zijn, verlaagt het wettelijke belastingtarief op gepaste wijze en verbreedt de belastinggrondslag, onder andere via maatregelen ter voorkoming van belastingontwijking en door de kosten van de notionele interestaftrek te verlagen. In de geplande volgende fasen van de taxshift, die de belastingwig op arbeid verder zullen verkleinen, zullen er aanvullende compenserende maatregelen moeten worden genomen om de inkomsten te waarborgen. Daartoe en om de efficiëntie te bevorderen, zouden deze hervormingen moeten worden aangevuld met maatregelen om de belastinggrondslag te verbreden en distorsies in het belastingstelsel aan te pakken. De milieufiscaliteit zou kunnen worden versterkt en bepaalde aftrek- en vrijstellingsmogelijkheden, waaronder deze voor de btw en voor bedrijfswagens, zouden kunnen worden opgeheven. Om een gelijk speelveld te scheppen voor alle bedrijfs- en investeringsactiviteiten, zou het ook nuttig zijn andere aspecten van het belastingstelsel te herzien, waaronder de belastingheffing op rente, dividenden en kapitaalwinsten; de gerichte

fiscale aftrekbaarheid van winst; de preferentiële fiscale behandeling van huurinkomsten en vastgoed; en belastingvoordelen i.v.m. spaarrekeningen.

Om de begroting in evenwicht te kunnen brengen zullen er aanzienlijke inspanningen moeten worden geleverd om de overheidsuitgaven efficiënter te besteden. De forse daling van het begrotingstekort dit jaar is deels te danken aan de eerdere hervormingen die nu vruchten afwerpen, maar ook aan de grote onverwachte besparingen door de lagere rentevoeten en aan het feit dat de bijdrage aan de EU-begroting lager uitviel dan verwacht. Het is van belang dat de uitgavenbeperkingen worden voortgezet, ook in de periode voorafgaand aan de verkiezingen. Om de houdbaarheid te ondersteunen van een begrotingssituatie die de groei en de sociale doelstellingen bevordert, is het van wezenlijk belang dat er ingrijpender hervormingen worden doorgevoerd in de overheidssector op alle overheidsniveaus. Dit zou een verlaging van het hoge subsidieniveau moeten inhouden, een verbetering van de administratieve efficiëntie en de coördinatie tussen de verschillende overheidsniveaus, stroomlijning van het openbaar ambt, beperking van de groei van de kosten voor gezondheidszorg, en een gerichtere verstrekking van sociale uitkeringen aan de meest kwetsbaren. Indien er voldoende inspanningen worden geleverd om de groei van de lopende uitgaven te beperken, zou er in de begroting meer ruimte zijn om de aanzienlijke achterstand op het vlak van de overheidsinvesteringen weg te werken.

Om het werkgelegenheidspotentieel in België volledig te kunnen benutten, is het van wezenlijk belang dat de ernstige versnippering van de arbeidsmarkt wordt tegengegaan. De werkgelegenheidsgroei versnelde in 2016 en 2017, dankzij het conjunctureel herstel en het positieve effect van de eerdere hervormingen. De oudere werknemers droegen in hoge mate bij aan de stijgende werkgelegenheid, terwijl de vorderingen met de integratie van kwetsbare groepen - in het bijzonder buiten de EU geboren immigranten, jongeren en laaggeschoolden - beperkter zijn gebleven. Bovendien blijven er grote verschillen bestaan tussen de regionale werkloosheidscijfers en is er een aanzienlijke discrepantie tussen gevraagde en aangeboden kwalificaties. Daarom is het van cruciaal belang dat de lacunes in het onderwijs worden opgevangen, de vraag naar en het aanbod van opleidingen en levenslang leren wordt verbeterd en de belemmeringen voor de geografische mobiliteit worden verkleind. Bij het loonvormingsproces, waarbij wordt uitgegaan van de herziene wet van 1996, moet rekening worden gehouden met de lonen van vergelijkbare landen, maar ook met de productiviteitsontwikkelingen en de lokale en sectorale arbeidsmarktomstandigheden. De nieuwe Nationale Raad voor de Productiviteit zou een belangrijke rol kunnen spelen bij het informeren van de sociale partners. Om de werkgelegenheid en het concurrentievermogen te helpen ondersteunen, zou er op het niveau van de ondernemingen voor een zekere mate van flexibiliteit moeten worden gezorgd in de arbeidsovereenkomsten.

Een andere belangrijke uitdaging is het vergroten van de productiviteitsgroei, die achtergebleven is bij die van vergelijkbare landen. Dit is toe te schrijven aan een aantal

factoren, waaronder de deïndustrialisatie en de gestage daling van de overheidsinvesteringen, die sedert de jaren 1970 gehalveerd zijn in verhouding tot het bbp. Bovendien blijken de concurrentiebelemmeringen en de beperkte dynamiek van de markttoetreding of -uittreding van ondernemingen de productiviteitsgroei te hebben gehinderd voor een aantal diensten, met negatieve overloopeffecten in andere sectoren. Een verhoging van de productiviteit zou het externe concurrentievermogen helpen verbeteren en de impact van de vergrijzende bevolking op de potentiële groei afzwakken. De inspanningen zouden moeten worden toegespitst op een verhoging van de investeringen in de vervoers- en energie-infrastructuur en op een verbetering van de institutionele capaciteit om de concurrentie te bevorderen, in het bijzonder bij de professionele diensten, diensten verleend door ondernemingen en bij netwerkindustrieën, zoals telecommunicatie. Innovaties zouden kunnen gestimuleerd worden via passende fiscale prikkels en investeringen in menselijk kapitaal via hervormingen van het onderwijs en de beroepsopleiding.

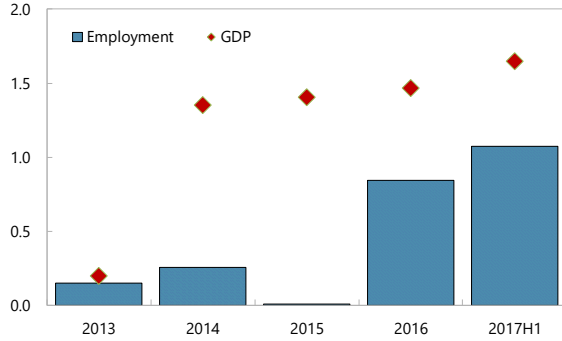
De veerkracht van de Belgische financiële sector is aanzienlijk verbeterd sedert de crisis, maar de cyclische kwetsbaarheden blijven toenemen. Het recente voorstel van de Nationale Bank van België (NBB) om de risicogebaseerde kapitaalvereisten voor de hypotheekportefeuilles van de banken te verhogen, zou de kwetsbaarheden in de sector van de woningkredieten helpen wegwerken en zou snel moeten worden goedgekeurd. In de nabije toekomst is het van belang dat de macroprudentiële voorwaarden verder kunnen worden aangescherpt wanneer de balansrisico's aanzienlijk zouden toenemen. In dit verband zou het nuttig zijn het institutionele kader te herzien, om het vermogen van de NBB te vergroten om tijdig cyclische macroprudentiële maatregelen te nemen voor de financiële sector.

De voltooiing van de bankenunie is een centrale doelstelling voor Europa. De zorgvuldige verwezenlijking van de overgang vormt een belangrijke institutionele uitdaging. Er werd vooruitgang geboekt, in het bijzonder wat het afwikkelingskader betreft. Tevens moeten de systeemrelevante dochterondernemingen uit het eurogebied die in België werkzaam zijn onder nauwlettend toezicht blijven staan in het kader van het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme en moeten zij voldoende kapitaal aanhouden en een voldoende groot verliesabsorberend vermogen hebben tot de bankenunie is voltooid. Meer in het algemeen moeten de Belgische financiële instellingen hun bedrijfsmodellen in de komende jaren blijven aanpassen aan veranderingen in de economie, de technologie en de regelgeving. Zo zouden er verdere inspanningen moeten worden geleverd om de inkomstenbronnen te diversifiëren, de kosten te verminderen en de bescherming tegen cyberrisico's te verbeteren.

Wij bedanken de autoriteiten voor hun constructieve beleidsdialog en voor hun gastvrijheid.

Employment growth is picking up.

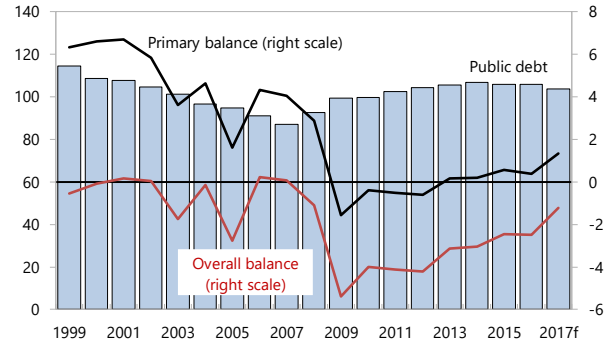
GDP and Employment Growth
(Percent, y-o-y growth)

Sources: Eurostat, IMF World Economic Outlook and IMF staff calculations.

The fiscal position is improving.

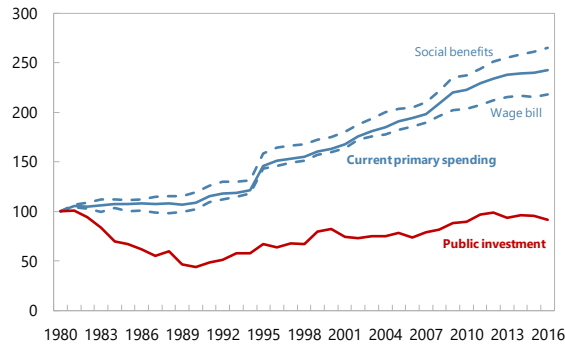
General Government Debt and Budget Balance
(Percent of GDP)

Sources: Haver Analytics and IMF staff calculations.

Current spending has outpaced public investment.

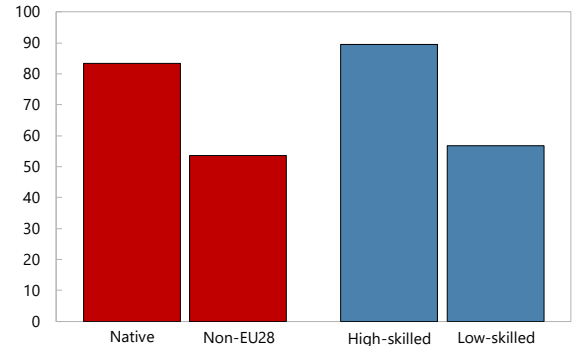
Real Public Current Spending and Investment
(All variables adjusted by GDP deflator. Index, 1980=100)

Sources: Eurostat

The labor market remains severely fragmented.

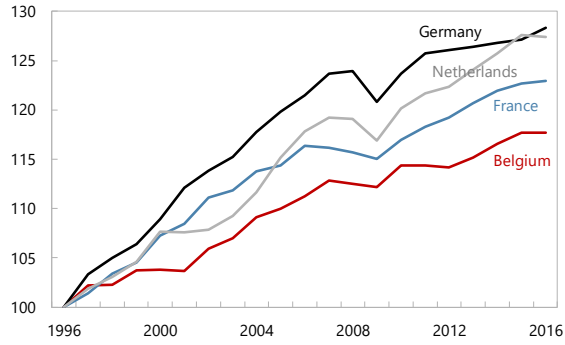
Employment Rates, by Country of Birth and Education
(Percent of population, prime age 25-54, 2016)

Source: Eurostat.

Labor productivity growth is lagging behind.

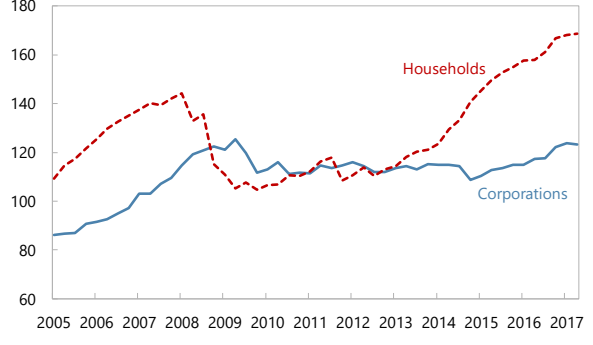
Labor Productivity
(Gross value added per hour worked, 1996=100)

Source: Eurostat.

Mortgage lending is pushing up household debt.

Loans to Households and Corporations
(In billions of euro, excluding securitization)

Source: Haver Analytics.